

OPLYSNINGER
om
DØDSSTRAFFEN I DANMARK,
1848 til 1877.

Howard-Selskabet i London har, som bekendt, i adskillige år arbejdet med ihærdighed på dødsstraffens afskaffelse. Dets sekretær, *William Tallack*, har af hensyn til denne selskabets opgave i det sidste år søgt oplysninger fra mange lande om denne strafs fuldbyrdelse og dens betydning for domfældelser for manddrab. Det er efter en slig henvendelse til Tidsskriftets Redaktion, at de følgende statistiske oplysninger ere samlede ved det statistiske Bureau's og Justitsministeriets velvillige bistand. Da disse oplysninger må forudsættes at kunne have interesse også for Tidsskriftets læsere, meddeles de her, idet jeg har tilføjet forskellige bemærkninger om det resultat, som efter min mening må kunne drages af det oplyste om dødsstraffens betydning for begåelsen af manddrab i Danmark.

Hvad den vedføjede tabel angår, skal jeg oplyse, at tallene for domfældelser for manddrab fra 1866 til 1877 ere opgivne af det statistiske Bureau, medens de tilsvarende tal for 1848 til 1865 ere fundne ved fra dette Bureau's tal, som tillige for disse år omfatte domfældte for foster-

mord, at drage antallet for hvert år af eftergivne livsstraffe for denne sidste forbrydelse, der indtil 1866 ikendtes dødsstraf, som i de her omtalte år imidlertid ingensinde fuldbyrdedes. Disse tal ligesom tallene for dødsstrafs fuldbyrdelse ere søgte i Justitsministeriets arkiv.

Oversigt
over domfældte for manddrab og over fuldbyrdede dødsstraffe fra 1848 til 1877 i Danmark.

År.	Antal af domfældte for manddrab.	Antal af fuldbyrdede dødsstraffe.	År.	Antal af domfældte for manddrab.	Antal af fuldbyrdede dødsstraffe.
1848	6	"	1863	8	1
1849	3	"	1864	4	"
1850	14	1	1865	7	1
1851	1	"	1866	12	"
1852	6	"	1867	14	"
1853	13	6	1868	7	"
1854	6	2	1869	21	1
1855	7	1	1870	11	"
1856	10	5	1871	9	"
1857	14	1	1872	7	"
1858	4	1	1873	11	"
1859	13	3	1874	3	"
1860	4	1	1875	5	"
1861	3	2	1876	8	"
1862	5	"	1877	10	"

Tabellen omfatter 30 år, altså ikke noget ganske kort tidsrum. Den begynder med det år, da Danmark fik sin fri statsforfatning. Med dette år begyndte tillige en betydelig samfundsudvikling i alle retninger, som snart sporedes ikke blot på de materielle områder, men også på de intellektuelle, og som også gav sig tilkende i de lavere samfundsklassers liv og leven. I det her omhandlede tidsrum falder desuden den første Slesvigske krig 1848—50 og den anden 1864. Ligeledes indtræffer den såkaldte pengekrise i 1857 og senere en meget betydelig materiel udvikling, særlig for industri og håndværk i 1873—75, med

stærkt stigende priser og høj betaling for arbejdet. Endelig skal erindres, at med 1 Juli 1866 kommer en ny og mildere straffelov, der vel bibeholder dødsstraf for overlagt manddrab, men som forandrer straffen i almindelighed for forsætligt drab til tugthusarbejde.

Når de i tabellen meddelte tal skulle have nogen betydning, skulde det jo af dem fremgå, om fuldbyrdelsen af dødsstraffen eller dens ikke-fuldbyrdelse kan siges at have haft nogen indflydelse på nedgangen eller forøgelsen af domfældelserne for manddrab. Til opnåelsen af dette yde de faktiske forhold ganske vist en væsentlig håndsækning, forsåvidt som dødsstraffen årlig er fuldbyrdet fra 1853 til 61 og ikke er fuldbyrdet fra 1866 til 77, når undtages 1 eksekution i 1869. To så lange, hinanden modsatte perioder burde kunne give værdifulde oplysninger om dødsstraffens betydning for domfældelser for manddrab. Ser man imidlertid på de absolute tal, er der ingen forskel på de to perioder. Ligesom tallene nemlig igennem hele perioden 1848—77 stige og falde uden tilsyneladende regel, såvel når dødsstraffen fuldbyrdes, som når den ikke fuldbyrdes, således ere gennemsnitstallene for forskellige perioder temmelig ens. Gennemsnitstallet for 1848—77 er 8,2; for 1853—65: 7,5 og for 1871—77: 7,6. Kun for 1866—70 er gennemsnitstallet steget til 13,0 og som følge deraf bliver det i 1866—77: 9,8. Denne stigning, som er så betydelig i 1866—70, synes ikke at have nogensomhelst rimelig sammenhæng med dødsstraffens ikke-fuldbyrdelse — der fuldbyrdes kun 1 dødsstraf, nemlig i 1869, — men må vel nærmest henføres til den ny straffelovs ikrafttræden i 1866. Med denne fulgte der nemlig i 1866—70 en stigning i domfældelser i det hele taget, som kulminerede i 1869. I det samme år nå også domfældelser for manddrab deres højeste tal, nemlig 21. Gennemsnitstallet går derefter, som ovenfor anført, i 1871—77 ned til 7,6 og bliver altså lig tallet for 1853—65. De absolute tal vise altså

hverken nogen stigen eller falden af antallet af domfældelser for manddrab, hvad enten dødsstraffen fuldbyrdes eller ikke.

Folkemængdens stigning er imidlertid også et moment, som må komme med i betragtning ved bedømmelsen af de i tabellen anførte tal. At bestemme disses forhold til folkemængden er ikke så let en sag. Naturligt er det i så henseende at dele de 30 år i to perioder, nemlig den ene 1848—65, som falder ind under de hidtil gældende straffebestemmelser for manddrab, og i hvilken dødsstraf jevnlig fuldbyrdes, og den anden 1866—77 med den ny straffelov og kun 1 fuldbyrdelse. For 1848—65 har jeg taget et gennemsnit af folkemængden i 1850: 1,407747 og i 1860 1,600551. Dette giver på 100000 individer gennemsnitlig årlig 0,47 manddrab. Tages gennemsnitstallet af folkemængden i 1850, 60, og 70, giver dette 0,44 manddrab gennemsnitlig årlig på 100000 individer. Benyttes for perioden 1866—77 folkemængden i 1870, bliver tallet 0,43 på 100000 individer, og tages et gennemsnitstal af 1870 og 80, og folkemængden i dette sidste år regnes til 2,000000, fås 0,40 på 100000 individer. — Endelig kan man tage gennemsnitstallet af folkemængden i 1860, 70 og 80; resultatet bliver da 0,42 manddrab gennemsnitlig årlig på 100000 individer. — Af disse gennemsnitstal synes de for de tre folketællinger i hver periode at være dem, det ligger nærmest at benytte, også fordi man derved behandler begge perioder nogenlunde ens. Resultatet bliver derefter 0,44 manddrab gennemsnitlig årlig på 100000 individer for 1848—65 og 0,42 for 1866—77, eller med andre ord ingen væsentlig forskel, og det uagtet dødsstraffen er fuldbyrdet i den ene periode og ikke i den anden.

De i det foregående omtalte mere forbigående begivenheder, som krigene og pengeforholdene, der i mange retninger bringe røre og bevægelse i samfundsforholdene, synes ikke at have haft nogen påviselig indflydelse på antallet af domfældelser for manddrab.

Efter det således anførte synes altså manddrab at have

holdt sig gennem de i tabellen omhandlede 30 år, med sine vekslede, stigende og faldende tal, i det samme forhold og upåvirket af dødsstraffens fuldbyrdelse eller ikke-fuldbyrdelse. Denne forbrydelse har således heller ikke deltaget i den almindelige stigning af forbrydelserne i de senere år. Snarere er der muligt i forhold til folkemængden en næsten umærkelig nedgang i 1871—77. Selv om manddrabsforbrydelsen imidlertid har forholdt sig indifferent ligeoverfor dødsstraffens fuldbyrdelse eller ikke-fuldbyrdelse, vil man dog også deri, hvis man kun vil holde sig til tallene, have en grund til at mene, at dødsstraffen meget godt kan afskaffes i Danmark.

Ikke desto mindre vil der vistnok være mange, som mene, at øjeblikket til at afskaffe dødsstraffen endnu ikke er kommet, eller som i hvert tilfælde stå tvivlrådige i så henseende, og til disse sidste hører jeg. Skønt det ikke er min hensigt at komme ind på det store spørgsmål om dødsstraffen, tror jeg dog at måtte bemærke, at man ikke bør lægge stor vægt på det afskrækkende i denne straf, hvorfor jo også de foran omtalte oplysninger tale. Ligeoverfor den dømte kan det afskrækkende ingen betydning få, når straffen er fuldbyrdet på ham. Ligesålidt har jeg nogen tillid til betydningen af dette moment ligeoverfor samfundet og de eventuelle drabsmænd. Efter min overbevisning svinder nemlig det afskrækkende i straffen overhovedet ind i forhold til størrelsen af den affekt, som går forud for og er tilstede i gerningsøjeblikket, og dette må da navnlig gøre sig gældende i drabssager, selv om der er gået overlæg i forvejen. Det afskrækkende har åbenbart sin største virkning igennem fantasien; men denne mister sin kraft eller får en anden retning i forbrydelsens øjeblik. Jeg tror derfor også, at man ved den *offentlige* fuldbyrdelse af dødsstraffen, ligesom ved al anden offentlig eksekution af en straf, fejler hensigten, at skræmme. Desuden giver man ganske vist derigennem råheden næring og slapper moralen. Derimod har vistnok den pæl, som står på det afbenyttede

rettersted, opfyldt de vejfarende med mere rædsel ved tanken om, at her er en henrettelse foregået, end selve fuldbyrdelsen har frembragt på dem, der overværede den. Endnu mere forfejlet er den *offentlige* fuldbyrdelse af dødsstraffen, når den kan afføde en beretning, således som den stod at læse i et mindre blad om den sidste henrettelse d. 5 Januar 1881. Denne beretning var en vammel, opstyttet skildring af hele scenen, hvorefter forbryderen kom til at stå som en martyr ligeoverfor den skuelystne hob, der ærede ham med blottede hoveder. At vi ville komme til dødsstraffens afskaffelse, derom tvivler jeg ikke. Indtil da bør den vistnok foregå indenfor fængslets mure, i stilhed og uden en nysgerrig hobs nærværelse, og indtil da bør dens anvendelse indskrænkes om muligt endnu mere, end straffeloven gør. Men skal den bevares, så bør den også fuldbyrdes i de meget enkelte tilfælde, hvor den bør idømmes, fordi den almindelige bevidsthed rystes ved handlingens grulighed. Lader man den være ubenyttet i flere år i tilfælde, hvor den skulde fuldbyrdes efter loven, hidfører man nemlig let sådanne tilfælde som det i 1869, da morderen før forbrydelsens udførelse tillidsfuld udtalte, at dødsstraffen jo var afskaffet her i landet. Man forvirrer derved begreberne og slapper straffens betydning; thi denne ligger netop i, at straffen fuldbyrdes, og man må så langt hellere afskaffe dødsstraffen aldeles.

FR. STUCKENBERG.
